

PREVENTIEBELEID

VEILIGE KERK

Vastgesteld op

11 februari 2025

PROTESTANTSE GEMEENTEN

LAGE ZWALUWE EN

TERHEIJDEN WAGENBERG

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Betrokkenen bij beleidsontwikkeling	3
Samenvatting.....	3
Het Hoofddoel luidt:.....	3
Met Subdoelen op de thema's:	4
Inleiding	4
Missie	4
Huidige situatie.....	5
DOEL.....	5
Subdoelen.....	5
Bewustwording.....	5
Preventie	6
Interventie	6
Zorg voor elkaar.....	7
Uitvoering.....	7
Jaarplan	8
BIJLAGEN	9
JAARPLAN 2024-2025	10
Gedragscode Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg	11
MODEL: Melding naar Plaatselijke Vertrouwenspersoon	13
Vertrouwenspersonen, toelichting functie	15
Gebruikte termen.....	19

Voorwoord

De kerk hoort een veilige plaats te zijn. De Kerkenraad is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid binnen de kerk, want veiligheid is helaas niet vanzelfsprekend. Met dit Preventiebeleid wil de Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg (LZ&TW) veiligheid binnen de gemeente vormgeven. Bij de ontwikkeling is gebruik gemaakt van de richtlijnen en handreikingen voor [Veilige gemeente van de PKN](#) en het [Stappenplan Veilige Kerk](#).

Betrokkenen bij beleidsontwikkeling

Kerkenraad, predikant en interne Vertrouwenspersoon

Leeswijzer

Na een korte samenvatting volgt de inleiding met de missie en huidige situatie, wordt het doel en de (sub) doelen beschreven, met de daaruit voortvloeiende voorgenomen acties, gevolgd door de uitvoering waar randvoorwaarden, borging & evaluatie en communicatie worden benoemd. Vervolgens staan in het jaarplan voorgenomen activiteiten beschreven, en tot slot volgen de bijlagen.

Samenvatting

We horen steeds vaker over verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag zowel in de maatschappij als in kerkgemeenschappen. De Synode van Protestantse Kerk Nederland heeft daarom het thema 'Veilige Kerk' hoog op de agenda gezet met diverse adviezen en maatregelen voor de kerkgemeenten.

Dit Preventiebeleid van Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg (LZ&TW) is gericht op alle vormen van grensoverschrijdend gedrag met misbruik van macht en vertrouwen door ongelijke posities en gezagsverhoudingen in pastorale relaties. Personen met speciale taken en opdrachten in de kerkgemeente moeten zich bewust zijn van hun positie en dat machtsverschillen in de omgang met anderen een rol kunnen spelen.

Als LZ&TW is onze missie dat we ons gedrag willen laten passen bij de boodschap van het christelijk geloof. Dat betekent respect voor de ander, integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldig met elkaar omgaan. We verbinden ons daarom nadrukkelijk aan de gedragsregels, die gelden voor iedereen die op wat voor manier dan ook actief verbonden is binnen onze gemeente. Hierop zijn we voor iedereen binnen en buiten onze kerkgemeenschap aanspreekbaar.

Het Hoofddoel luidt:

**DE PROTESTANTSE GEMEENTEN LAGE ZWALUWE EN TERHEIJDEN-WAGENBERG BIEDEN EEN VEILIGE OMGEVING
AAN HAAR LEDEN, GASTEN EN ANDERE BETROKKENEN/BEZOEKERS.**

Met Subdoelen op de thema's:

Bewustwording:

HET THEMA 'VEILIGE KERK' IS BEKEND BIJ ALLE BETROKKENEN VAN PROTESTANTSE GEMEENTEN LAGE ZWALUWE EN TERHEIJDEN-WAGENBERG (LZ&TW)

Preventie:

ER WORDEN PREVENTIEVE MAATREGELEN GENOMEN OM (MACHTS-)MISBRUIK MET GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG TE (H)ERKENNEN, VOORKOMEN ÉN ADEQUAAT TE KUNNEN REAGEREN BIJ SITUATIES VAN (VERMOEDENS) VAN MISBRUIK.

Interventie:

DE MOGELIJKHEID EN ROUTE OM MISSTANDEN TE MELDEN IS BEKEND BIJ ALLE GEMEENTELEDEN

Zorg voor elkaar:

ER IS ALTIJD AANDACHT VOOR ALLE BETROKKENEN BIJ SITUATIES VAN MISBRUIK OF ANDERE MISSTANDEN

Verder staan randvoorwaarden genoemd en wordt het borgen en evalueren van het plan beschreven. De doelen worden uitgewerkt in het Jaarplan.

In de Bijlagen staan de Gedragscode Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg (LZ&TW), de wijze van melden, informatie over- en overeenkomst met, de interne Vertrouwenspersoon en definities van gebruikte termen.

Inleiding

Afgelopen jaren zijn er diverse misstanden van o.a. seksueel misbruik in kerkgemeenschappen bekend geworden. Ook horen en lezen we ook steeds vaker over diverse vormen van grensoverschrijdend gedrag in de maatschappij.

Dit Preventiebeleid van LZ&TW is gericht op alle vormen van grensoverschrijdend gedrag met misbruik van macht en vertrouwen door ongelijke posities en gezagsverhoudingen in pastorale relaties.

Te denken valt aan situaties als ongewenste (seksuele) intimiteiten, financiële malversatie, intimidatie, agressie, dreiging en huiselijk geweld. Hiernaast is er ook het bewustzijn dat er ook onterechte beschuldigingen kunnen plaatsvinden en de impact die dat heeft op de beschuldigde.

De doelgroepen met speciale taken en opdrachten moeten zich bewust zijn van hun positie en dat machtsverschillen in de omgang met anderen een rol kunnen spelen. Dit zijn:

- Kerkelijk functionarissen: predikant, kerkelijk medewerker, ambtsdragers (ouderling/diaken), kerkrentmeesters, koster, organist(-en).
- Vrijwilligers, met name voor jeugd en pastorale bezoekers aan ouderen.
- Interne Vertrouwenspersoon.

Missie

Als LZ&TW willen we ons gedrag laten passen bij de boodschap van het christelijk geloof. Dat betekent respect voor de ander, integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldig met elkaar omgaan.

We verbinden ons daarom nadrukkelijk aan de gedragsregels, die gelden voor iedereen die op wat voor manier dan ook actief verbonden is binnen onze gemeente. Hierop zijn we voor iedereen binnen en buiten onze kerkgemeenschap aanspreekbaar.

Huidige situatie

Door de Synode van Protestantse Kerk Nederland (PKN) is in 2019 de oproep gedaan om het thema 'Veilige Kerk/gemeente' op te pakken en is het besluit genomen dat m.i.v. 1 juli 2025 iedere PKN-gemeente een Preventiebeleid en een Interne-Vertrouwenspersoon heeft aangesteld. **Ook wordt een VOG verplicht voor alle kerkelijk functionarissen, en vrijwilligers die met kwetsbare mensen werken.**

LZ&TW zijn twee kleine Protestantse Gemeenten met +/- 550 leden totaal en ontstaan vanuit verschillende kerkelijke stromingen. Er is vrijheid en respect voor iedereen om het geloof op eigen wijze te beleven en uit te dragen.

De Gezamenlijke kerkenraad (KR) bestaat uit twee diakenen, vier ouderlingen, twee ouderling-kerkrentmeesters, een scriba en er is een predikant (0,4 FTE) en een kerkelijk medewerker voor 0,2 FTE. Buiten de KR is er nog 1 kerkrentmeester.

Verder zijn er veel vrijwilligers met diverse taken: gastheer/vrouw, groenploeg, kosten(s), ouderenbezoekers, kerkhof-beheer, beam-team, website en communicatie. De organist/cantor ontvangt een ZZP vergoeding.

Daarnaast zijn er diverse ontmoetingen van verschillende gespreksgroepen .

Na werving in 2023, is één vrouw bereid gevonden de taak van vertrouwenspersoon op zich te nemen. Zij heeft in 2024 de training vertrouwenspersoon¹ gevolgd.

DOEL

DE PROTESTANTSE GEMEENTEN LAGE ZWALUWE EN TERHEIJDEN-WAGENBERG BIEDEN EEN VEILIGE OMGEVING AAN HUN LEDEN, GASTEN EN ANDERE BETROKKENEN/BEZOEKERS.

Uitgangspunt hierbij is dat het niet alleen gaat om een veilige omgeving bij de kerkdiensten, maar ook bij andere kerkelijke activiteiten en momenten van contact binnen en vanuit de gemeente. Iedereen binnen de kerkelijke omgeving behandelt elkaar met respect en personen met speciale taken binnen/ voor de gemeente maken geen misbruik van hun positie en gekregen vertrouwen.

Subdoelen

Bewustwording

HET THEMA 'VEILIGE KERK' IS BEKEND BIJ ALLE BETROKKENEN VAN PK LZ&TW

Veiligheid begint met de bewustwording dat er, ook in onze kerk, altijd door ongelijke posities en gezagsverhoudingen situaties kunnen voorkomen van misbruik met grensoverschrijdend gedrag. Denk bijv. aan een vrijwilliger die een ander gemeentelid helpt, de ouderling/ predikant/ kerkelijk

¹ [Link naar Training Vertrouwenspersoon](#)

medewerker bij pastorale contacten met kwetsbaren. Redenen om ook in onze kerk aandacht hiervoor te hebben.

ACTIES:

- Het thema 'Veilige Kerk' met regelmaat onder de aandacht blijven brengen in diensten, gespreksgroepen en kerkelijke activiteiten.
- Het thema 'Veilige Kerk' wordt een standaard onderwerp bij gesprekken met (nieuwe) kerkelijk functionarissen en vrijwilligers.
- Minimaal 1x per jaar zal bij kerkelijke activiteiten gebruik worden gemaakt van werkvormen en activiteiten die bewustwording over veiligheid bij de gemeenteleden vergroot.
- De bekendheid bij gemeenteleden over de vertrouwenspersoon en het SMPR (Seksueel misbruik in Pastorale Relaties) vergroten via bestaande en nieuwe communicatiekanalen.

Preventie

ER WORDEN PREVENTIEVE MAATREGELEN GENOMEN OM MISBRUIK MET GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG TE (H)ERKENNEN, VOORKOMEN ÉN ADEQUAAT TE KUNNEN REAGEREN BIJ SITUATIES VAN (VERMOEDENS) VAN MISBRUIK

Een actief uitgevoerd Preventieplan

- Beperkt de risico's op grensoverschrijdend gedrag
- Zorgt voor verandering in (aanspreek-) cultuur en omgangsvormen
- Bevordert de bereidheid van omstanders om in te grijpen
- Vergroot de effectiviteit van de interventies

ACTIES:

Procedure opstellen: bekendheid met Gedrags-/ omgangscodes

Alle doelgroepen hebben in 2025 kennisgenomen van de gedragscode (bijlage I) en worden geacht ernaar te handelen.

Procedure opstellen: Overleggen van VOG-verklaring

Kerkelijke functionarissen, Vertrouwenspersoon en vrijwilligers die met kwetsbare mensen werken, hebben of verantwoordelijk zijn voor financiën, overleggen een VOG aan de kerkenraad, voor 1 januari 2026.

Procedure opstellen: Aanstelling Interne Vertrouwenspersoon met taak-/functieomschrijving

Bij de benoeming tot vertrouwenspersoon in 2025 wordt de procedure van PKN gevolgd. De opdracht is beschreven in een aanstellingsovereenkomst (bijlage III.5)

Vier-ogen principe

De gemeente streeft na dat er 2 personen bij eenzelfde activiteit betrokken zijn. Dit geldt in ieder geval voor groepsactiviteiten met jongeren en voor het afhandelen van de collecten na de kerkdiensten.

Interventie

DE MOGELIJKHEID EN ROUTE OM MISSTANDEN TE MELDEN IS BEKEND BIJ ALLE GEMEENTELEDEN

Het is belangrijk dat iedereen de route van melden kent. In situaties waar (mogelijk) sprake is of lijkt van grensoverschrijdend gedrag kan melding gemaakt worden bij de vertrouwenspersoon van LZ&TW of desgewenst via direct contact met de [SMPR](#).

Het [Meldprotocol voor gemeenteleden bij \(vermoeden\) grensoverschrijdend gedrag \(PKN\)](#), zie bijlage II, geeft inzicht in wat gemeenteleden kunnen doen als ze zich zorgen maken over een situatie in de gemeente. Voor de vertrouwenspersoon is er een [Routekaart](#) met 9 manieren waarop een melding binnen kan komen, met de te ondernemen acties en wat het meldpunt SMPR kan betekenen.

Het streven is om 2 interne vertrouwenspersonen (man/vrouw) aan te stellen.

ACTIES

- Procedure opstellen en bekend maken van de wijze van melden grensoverschrijdend gedrag
- Contactgegevens bekend maken en de route van melden beschrijven o.a. op de website.
- Ontwikkelingen en mogelijkheden om samen te werken met een 2^e (mannelijke) vertrouwenspersoon van een andere Protestantse gemeente in de regio (ring van de classis) volgen.

Zorg voor elkaar

ER IS ALTIJD AANDACHT VOOR ALLE BETROKKENEN BIJ SITUATIES VAN MISBRUIK OF ANDERE MISSTANDEN

Een misbruik situatie in de gemeente veroorzaakt schrik en emoties. Schade is onvermijdelijk, zowel door het misbruik zelf als door de wijze waarop daar binnen de gemeente mee wordt omgegaan. Die laatste schade kan worden beperkt met juist handelen op gebied van (pastorale) zorg.

ACTIES

- Tijdens kerkdienst, liturgie/liedkeuze en gebeden wordt rekening gehouden in woordkeuze.
- Vanuit de LZ&TW is er pastorale (na-)zorg voor slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag binnen de gemeente.
- Ook aan daders van grensoverschrijdend gedrag binnen LZ&TW wordt pastorale zorg geboden. Dit kan niet door de persoon worden geboden die het slachtoffer begeleidt.
- Soms zijn gemeenteleden, buiten de kerkelijke gemeente, slachtoffer of dader van huiselijk geweld, vormen van macht/seksueel misbruik en bedreigende situaties of onterechte beschuldiging. Daders kunnen ook zelf slachtoffer zijn.
LZ&TW wil ook voor hen een Veilige Gemeente zijn, waarin zij gehoord worden en (pastorale) aandacht en zorg ontvangen.

Uitvoering

Randvoorwaarden

Privacy/AVG regels

- Veilig mailadres en digitale opslagruimte voor vertrouwenspersoon
- Archiveren van de aanstellingen en de VOG-verklaringen
- De toegang op de website naar privacygegevens alleen m.b.v. een wachtwoord

Financiën

De vertrouwenspersoon kan voor trainingen of materiaal budget aanvragen in overleg met de kerkenraad

Borgen

- Rapportage door Vertrouwenspersoon aan KR, evaluatie van beleid, zn. bijstellen, jaarplan: 1 x per jaar.
- In het Jaarplan neemt de Vertrouwenspersoon activiteiten op om dit thema continu onder de aandacht te houden.

Communicatie

- Er wordt gebruik gemaakt van (digitale) communicatiemethoden en kerkelijke bijeenkomsten
- De vaststelling van, na evaluatie aangepast, beleid wordt vermeld en toegelicht in het Kerkblad 'De Verbinding' en op de websites.
- Informatiemateriaal over thema 'Veilige kerk' krijgt een zichtbare plek.

Jaarplan

Ieder kerkelijk jaar (september - augustus) zouden voorgenomen acties in een jaarplan kunnen worden ingepland. Een suggestie die nog van data dient te worden voorzien staat op pagina 10.

BIJLAGEN

JAARPLAN 2024-2025

1. Informeren van de Kerkenraad door de aspirant Vertrouwenspersoon.
2. Bespreken van het aangepaste beleidsstuk: Preventiebeleid Veilige Kerk
3. Aanstellingsovereenkomst opstellen en tekenen voor de Vertrouwenspersoon
4. Creëren van een veilige e-mail en opslag omgeving voor de Vertrouwenspersoon
5. Gemeente informeren over Vertrouwenspersoon op een gemeentebijeenkomst
6. Officieel aanstellen van de Vertrouwenspersoon in een kerkdienst
7. Gemeente informeren via 'de Verbinding' (kan in fases), hierin ook de gegevens van de Vertrouwenspersoon opnemen.
8. Idem met de website
9. Vrijwilligers informeren over gedragscode en tekenen daarvan
10. VOG aanvragen voor alle vrijwilligers
11. Daadwerkelijk tekenen van de gedragscode door alle vrijwilligers.
12. Introduceren meldprotocol voor iedereen

Gedragcode Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg

Als LZ&TW willen we ons gedrag laten passen bij de boodschap van het christelijk geloof. Dat betekent respect voor de ander, integriteit, betrouwbaarheid en zorgvuldig met elkaar omgaan. We verbinden ons daarom nadrukkelijk aan de volgende gedragsregels, die gelden voor iedereen die op wat voor manier dan ook actief verbonden is binnen onze gemeente. Hierop zijn we voor iedereen binnen en buiten onze kerkgemeenschap aanspreekbaar.

1. Veilige omgeving

We werken met elkaar en anderen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt. Zo creëren we een plek waar het goed verblijven en geloven is. Ook als deze gedragscode geen direct en duidelijk antwoord geeft, blijft dit de leidraad voor ons handelen.

2. Respect

We benaderen iedereen op een geestelijk en lichamelijk waardige manier, ongeacht leeftijd. Bij diaconale en pastorale contacten zijn we zorgvuldig en respectvol.

3. Privacy

We houden rekening met het privéleven van iedereen. We respecteren iemands privacy wanneer deze om privéredenen zich in een aparte ruimte bevindt, zoals kleedkamers, slaapkamers en sanitaire ruimtes. Dit zowel in de kerk als in thuissituaties.

4. Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met de gegevens die we van elkaar en anderen ontvangen en houden ons hierbij aan de wetgeving. We houden geheim wat ons in vertrouwelijkheid is meegedeeld en overleggen hierover alleen als de betrokkene daar geen bezwaar tegen heeft. Wanneer er gevaar is voor betrokkene of een ander of als de wet het vereist zal er met een professional contact opgenomen worden en vervalt de voorgaande regel.

5. Lichamelijke integriteit

We houden lichamelijk gepaste afstand. We houden rekening met leeftijd en kwetsbaarheid van minderjarigen en houden fysieke afstand. We vermijden seksuele toespelingen naar iedereen, zowel in woord als gebaar.

6. Persoonlijke integriteit

We respecteren ieder mens zoals deze is, innerlijk, uiterlijk, status en met ieder geloof. We staan open voor elk mens en omarmen diversiteit. Alle vormen van ongewenst gedrag en ongelijkwaardige behandeling, zowel verbaal als non-verbaal zijn ontoelaatbaar.

7. Geld en bezittingen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling om anderen en onszelf te beschermen, in het bijzonder op financieel terrein. Met giften gaan we zorgvuldig om, zowel bij het aannemen als doorgeven. We gaan eerlijk en integer om met de eigendommen die niet van onszelf zijn, zowel van de ander als met eigendommen van de kerk.

8. Onderlinge zorg

We zetten ons in om anderen en elkaar te beschermen tegen elke vorm van ongewenst gedrag. We spreken elkaar daar actief op aan. Bij ongewenst gedrag of als we twijfelen over gedrag van onszelf of een ander, zoeken we contact met de interne Vertrouwenspersoon. Dit doen we bij gedrag dat strijdig is met de hierboven omschreven gedragscode.

Deze gedragscode is op 11 februari 2025 vastgesteld en bekrachtigd door de Kerkenraad van de Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg. Ze sluit aan bij de gedragscode Veilige Kerk en bij de Beroepscode en gedragsregels voor Predikanten en Kerkelijk werkers.

Hierdoor verklaar ik dat ik kennis heb genomen van deze gedragscode en mij hieraan te houden.

Ondertekend op datum

Door naam en functie

Handtekening

MODEL: Melding naar Plaatselijke Vertrouwenspersoon

**Protestantse
Kerk**

Model voor gemeenten bij meldingen over grensoverschrijdend gedrag

Algemeen

Dit model is bedoeld voor plaatselijke gemeenten van de Protestantse Kerk als onderdeel van hun beleid voor een veilige gemeente. Die gemeente kiest ervoor een veilige gemeente te zijn voor alle leden. Dat betekent dat de leden elkaar met respect behandelen en de mensen met speciale taken en opdrachten geen misbruik van hun machtspositie maken. Denk daarbij aan seksueel grensoverschrijdend gedrag, financiële malversatie, intimidatie en dreiging. De kerkenraad heeft daarvoor een beleid opgesteld, waar een meldprotocol onderdeel van is.

Het meldprotocol geeft de gemeenteleden inzicht in wat ze kunnen doen als ze zich zorgen maken over een situatie in de gemeente. Of als ze zelf een melding willen doen. Het protocol wordt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad opgesteld en is via de communicatiemiddelen van de gemeente gemakkelijk te vinden.

Gemeenteleden kunnen bij de vertrouwenspersonen van de kerkelijke gemeente terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. Vertrouwenspersonen kunnen ook bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente proactief iemand benaderen.

Allereerst biedt de vertrouwenspersoon een luisterend oor. Afhankelijk van de situatie kan de vertrouwenspersoon verwijzen, bemiddelen en bijstaan in aangiftes en bij klachtenprocedures.

Gemeenteleden kunnen ook terecht bij het moderamen (dagelijks bestuur) van de kerkenraad (voorzitter, scribe, penningmeester, andere leden). Bijvoorbeeld als ze een klacht over iemand willen indienen en geen gebruik willen maken van de vertrouwenspersoon.

Mogelijke signalen (wees zorgvuldig, niet alles duidt op grensoverschrijdend gedrag):

- Iemand wil niet meer met een activiteit meedoen en wil niet aangeven waarom.
- Iemand wil niet meer met een persoon te maken hebben en wil niet aangeven waarom.
- Iemand krijgt erg veel aandacht van iemand met een specifieke taak in de gemeente.
- Iemand zondert zich regelmatig af met een ander gemeentelid.
- Iemand wil graag alleen de crèche of een andere kinderactiviteit leiden.
- Iemand praat vaak over onderwerpen die met seks te maken hebben.

Belangrijk is in ieder geval om naar je intuïtie te luisteren. Heb je twijfels, spreek die dan uit.

Plaatselijk meldprotocol

VP = VERTROUWENSPERSOON

Meldingen kunnen gedaan worden door:

- iemand met een niet-pluis-gevoel bij een situatie tussen mensen
- een slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag
- een veroorzaker van grensoverschrijdende gedrag.

Melder en vertrouwenspersoon (VP) hebben een gesprek. De VP maakt een kort gespreksverslag en checkt de juistheid hiervan bij de gesprekspartner.

Levensbedreigende situatie of strafbare feiten?

JA

Gesprek VP met slachtoffer en samen naar de politie. Geanonimiseerde collegiale consultatie VP met andere VP en terugkoppeling naar slachtoffer. VP staat slachtoffer, indien hij/zij dat wil, bij in gesprekken, aangiftes en procedures. Denk aan eventueel inschakelen rechtsbijstand. Aan het eind van het traject: afronding van de begeleiding en opstellen eigen rapportage door VP.

NEE

Gesprek VP met melder. Geanonimiseerde collegiale consultatie VP met andere plaatselijke VP en terugkoppeling naar melder. Als melder niet zelf het slachtoffer is, dan nu een gesprek VP met slachtoffer.

Blijkt tuchtwaardig gedrag van vrijwilliger, beroepskracht of ambtsdrager? Check dit in het protocol voor gemeenten.

JA

Volg het protocol, zie smpr.nl. Vraag advies bij Meldpunt SMPR. Vraag zo nodig een VP van SMPR, gespecialiseerd in begeleiding bij seksueel misbruik in gezagsrelaties. Aan het eind van het traject: afronding van de begeleiding en opstellen eigen rapportage door VP.

NEE

Ander grensoverschrijdend gedrag?

JA

VP staat slachtoffer bij in doen van vervolgacties. Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke, kerkelijke of juridische hulp. Indien passend en door melder gewenst, bemiddelen.
Niet: doen waar anderen in gespecialiseerd zijn (pastoraat, waarheidsvinding, therapie e.d.).

NEE

Slachtoffer en VP bespreken waar of bij wie de melder de situatie kan aankaarten.

Afronding van de begeleiding door VP en eigen rapportage VP.

Vertrouwenspersonen, toelichting functie

**Protestantse
Kerk**

- 1 Informatie over de achtergrond en context voor de kerkelijke gemeenten waar interne vertrouwenspersonen worden aangesteld
- 2 Over de aanstelling en inzet van gemeentevertrouwenspersonen
- 3 Het profiel van de interne Vertrouwenspersoon LZ&TW
- 4 De taken van de interne Vertrouwenspersoon LZ&TW
- 5 Overeenkomst van opdracht voor de Vertrouwenspersoon LZ&TW

1 Informatie: achtergrond en context

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Dat betekent een gemeenschap zonder (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, intimidatie of dreiging.

Het (blijven) werken aan een veilige gemeenschap of kerkplek is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dat houdt in dat de leden elkaar met respect behandelen. Dat degenen die speciale taken en opdrachten (ambten) vervullen zich bewust zijn van hun positie en onderkennen dat machtsverschillen in de omgang met anderen een rol kunnen spelen. Dat geldt voor zowel professionals als vrijwilligers.

De leiding van elke gemeente of kerkplek dient zich bewust te zijn van het feit dat een veilige kerk vraagt om plaatselijk beleid en uitvoering daarvan in de praktijk. Een belangrijk element is werk maken van preventie. Dat bestaat uit: doordacht vrijwilligersbeleid, de aanstelling van, bij voorkeur twee, vertrouwenspersonen in een kerkelijke gemeente of ring van gemeenten en de introductie van de VOG².

De landelijke kerk biedt een aantal handreikingen aan ter ondersteuning van effectief preventiebeleid. Zoals ook dit document dat gaat over vertrouwenspersonen.

2 Over aanstelling en inzet van vertrouwenspersonen

Het is van belang dat vertrouwenspersonen bekend zijn met de gemeente of kerkplek, zodat ze weten hoe het kerkelijk leven in elkaar steekt. Ze behoren niet (meer) tot de kring van kerkenraad en/of taakdragers, zodat ze vrij en onafhankelijk kunnen handelen. Dat komt hun betrouwbaarheid voor kerkleden die contact willen zoeken ten goede. Dienstdoende predikanten komen daarom niet in aanmerking voor deze functie. Sommige kerkleden zijn door hun professie extra bekend met het thema 'sociale veiligheid', zoals mensen in het onderwijs, de zorg of andere vormen van dienstverlening. Dat kan een voordeel zijn.

² De introductie van de VOG voor pastorale professionals en vrijwilligers die met bepaalde groepen werken, is door de generale synode in november 2019 aanvaard. De VOG kan pas verplicht worden gesteld wanneer hierover in de kerkorde een bepaling is opgenomen; dit is thans (najaar 2022) nog niet het geval. Tot nader order wordt wel aanbevolen dat vrijwilligers die met kwetsbare groepen (zoals jeugd en jongeren) werken, een (gratis) VOG overleggen

Vertrouwenspersonen werken in opdracht van maar niet namens kerkenraad. Zij kunnen dan ook onafhankelijk van de kerkenraad handelen.

De kerkenraad voert een transparante wervings- en selectieprocedure voor deze functie. Vervolgens wordt een overeenkomst van opdracht voor deze vrijwilligerstaak afgesloten (zie pt. 5). Daarnaast worden afspraken gemaakt over op declaratiebasis te vergoeden kosten, zoals reis- en trainingskosten.

De vertrouwenspersonen verklaren zich door de acceptatie van hun functie akkoord met de inhoud van de gedragscode van LZ&TW en overhandigen bij de start van hun werk een VOG aan de kerkenraad³.

In de regel zijn er twee vertrouwenspersonen, een vrouw en een man. Gemeenteleden hebben dan een keuze wie ze willen benaderen. De vertrouwenspersonen hebben iemand om mee te overleggen en samen te werken. De vertrouwenspersonen werken met het meldprotocol (zie bijlage II) en volgen waar nodig de beschikbare handreikingen zoals het Protocol voor gemeenten die worden geconfronteerd met (seksueel) misbruik in pastorale en gezag relaties⁴.

Gemeenteleden kunnen bij vertrouwenspersonen terecht met hun verhaal, vragen, vermoedens en meldingen. Afhankelijk van de situatie kan de Vertrouwenspersoon verwijzen, en de melder bijstaan in gesprekken met anderen en bij aangiftes en klachtenprocedures. Zij doen niet aan waarheidsvinding en gaan niet zelf op onderzoek uit. De vertrouwenspersonen zijn geen therapeut, mediator, pastoraal medewerker of advocaat. Zij staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt, hebben een luisterende taak en ondersteunen de betreffende persoon.

Vertrouwenspersonen kunnen bij vermoedens van misbruik binnen de gemeente ook zelf proactief iemand benaderen.

Vertrouwenspersonen vragen in de gemeente op beleids- en uitvoerend niveau met regelmaat aandacht voor preventie tegen grensoverschrijdend gedrag en zijn alert op de uitvoering van het beleid van de kerkenraad op dit terrein.

3 Profiel van de Vertrouwenspersoon

Kennis en vaardigheden:

- HBO of WO werk- en denkniveau
- Professionele gespreksvaardigheden
- In staat tot geheimhouding, ook tegen de melder over eventuele andere casuïstiek
- In staat te bepalen wanneer de grenzen van de eigen taak bereikt zijn en kunnen doorverwijzen
- Aantoonbare kennis van de problematiek van machtsmisbruik (na volgen van scholing)
- Kennis van de sociale kaart, waaronder Meldpunt SMPR, Veilig Thuis, procedure bij de politie
- Kennis van de kerk (cultuur en structuur).

Persoonlijke kenmerken:

- Communicatief vaardig
- Integere en evenwichtige persoonlijkheid
- Luisterende en respectvolle houding

³ Het is ook mogelijk om als buurgemeenten of ring van gemeenten gezamenlijk twee (of meer) vertrouwenspersonen aan te stellen. Zie daarvoor het model 'gemeentevertrouwenspersonen in de ring' op protestantsekerk.nl.

⁴ Dit protocol is onder meer te vinden op smpr.nl

- Empathisch vermogen
- Betrouwbaar
- Onbevooroordeeld, open en neutraal
- Inzicht in eigen handelen en reflectief
- Kan flexibel inspelen op wisselende situaties
- Kan grenzen stellen aan wat een ander mag verwachten en kan verwachtingen hanteren
- Lid van de Protestantse Kerk in Nederland

4 Taken van de Vertrouwenspersoon

Voorlichting en preventie

- Zichtbaar zijn in de gemeente (middels kerkblad en website) en voor taak-en ambtsdragers van de gemeenten
- Aanjager zijn van het gesprek over 'veilige gemeente' op verschillende niveaus van het kerkenwerk.

Signaleren

- Alert zijn op en goed luisteren naar signalen uit de gemeenten van mogelijk misbruik/grensoverschrijdend gedrag.
- Eerste aanspreekpunt en luisterende steun voor mensen uit de gemeenten die in vertrouwen iets kwijt willen over wat nu speelt of in het verleden heeft afgespeeld aan grensoverschrijdend gedrag
- Meedenken met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en de melder daarin begeleiden
- Op verzoek en met instemming van de melder in bijzondere omstandigheden deze vertegenwoordigen
- Melders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten
- Handelen volgens de protocollen en advies vragen bij het Meldpunt SMPR
- Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke (Veilig Thuis, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, plaatselijk maatschappelijk werk) kerkelijke (kerkelijk meldpunt SMPR) of juridische hulp (bijv. advocaat via Langzs).

Persoonlijke ontwikkeling en beleidsontwikkeling

- Volgen van relevante cursussen, bijwonen van (regionale) intervisiebijeenkomsten, studiedagen en vergelijkbare bijeenkomsten
- Bijhouden van een persoonlijke registratie
- Vanuit deze registratie jaarlijks rapporteren aan de kerkenraad waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar zijn en waarbij de rapportage is voorzien van een analyse en zo nodig beleidsaanbevelingen.

5 Overeenkomst van opdracht voor de Vertrouwenspersoon bij Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg

De Protestantse Kerk in Nederland wil een veilige kerk zijn; een plaats waar mensen in vrijheid en vertrouwen samenkomen om hun geloof gestalte te geven. Onze gemeenschap onderschrijft dit uitgangspunt. Daarom heeft de kerkenraad preventiebeleid in het kader van 'veilige kerk' opgesteld. Tot dit beleid behoort het aanstellen van de Vertrouwenspersoon.

1. De Protestantse Gemeenten Lage Zwaluwe en Terheijden-Wagenberg verklaren hierbij dat ze voor hun gemeenschap de volgende persoon als Vertrouwenspersoon hebben aangesteld en dat ze zullen voldoen aan alle daaruit vloeiende verplichtingen, zoals vastgesteld in de regelgeving van de Protestantse Kerk.
2. Met ingang van 123 wordt Mw. Mariëtte Verkerk als Vertrouwenspersoon aangesteld.
3. De Vertrouwenspersoon verklaart dat zij als Vertrouwenspersoon wil optreden overeenkomstig de aanwijzingen in het profiel van de Vertrouwenspersoon.
4. De Vertrouwenspersoon verklaart hierbij geheim te houden alle zaken die haar in de uitoefening van de taak ter kennis komen en een vertrouwelijk karakter dragen. De Vertrouwenspersoon heeft een geheimhoudingsplicht overeenkomstig de kerkorde (ord. 4-2), met inachtneming van de wettelijke kaders van de Nederlandse overheid.
5. De kerkenraad communiceert over de aanwezigheid en bereikbaarheid van de Vertrouwenspersoon met regelmaat via kerkblad, en/of website en biedt tevens publicatieruimte aan de Vertrouwenspersoon zelf. Daarnaast is er ruimte voor inbreng tijdens een gemeenteavond en/of kerkelijke vergadering.
6. Eén kerkenraadslid is het aanspreekpunt voor de aangestelde Vertrouwenspersoon. Tenminste jaarlijks is er een gesprek met de Vertrouwenspersoon over de bevindingen en aanbevelingen.
7. Elke Vertrouwenspersoon wordt aangesteld voor een periode van 4 jaar, met de mogelijkheid van verlenging voor 4 jaar.
8. Eenzijdige opzegging van het contract is door beide partijen mogelijk. In het geval deze overeenkomst door een van de partijen ontbonden wordt, verplicht eenieder zich om de lopende zaken af te handelen of over te dragen.
9. De door de Vertrouwenspersoon gemaakte onkosten, zoals kosten voor training, reizen en contacten per telefoon of internet, vergoedt de gemeente op declaratiebasis.

Plaats/ Datum:

Handtekeningen:

Voorzitter kerkenraad (naam):

Voorzitter college van kerkrentmeesters (naam):

Vertrouwenspersoon (naam):

Gebruikte termen

Hieronder worden enkele, uit dit stuk, veel gebruikte termen en namen nader omschreven.

- Grensoverschrijdend gedrag:

Wat is het? (Bron: PKN-download nr.26616)

Er zijn allerlei vormen van grensoverschrijdend gedrag. Daarbij is steeds één overeenkomst: het gaat om een verschil in macht. Door het verschil in macht kan een van de twee geen of weinig weerstand bieden. De ander maakt dan misbruik van zijn of haar positie voor eigen belang. Soms voelt iemand zich daar meteen ongemakkelijk bij. Maar soms voelt dat niet vervelend en kan de belangstelling ook fijn zijn. Later dringt door dat er sprake is van misbruik. Degene met de machtiger positie is verantwoordelijk voor het bewaken van de grenzen, niet de ander. Voorbeelden van verschil in macht in een kerkelijke gemeente: Voorganger - gemeentelid; kerkenraadslid - gemeentelid; pastoraal vrijwilliger - gemeentelid; jeugdleider - lid kinderclub; diaken- diaconaal cliënt; cantor - koorlid; organist - leerling.

Definitie (bron: FNV veilig gezond werken)

Grensoverschrijdend gedrag is ongewenst gedrag waar jij je niet goed over voelt en waar jij geen toestemming voor hebt gegeven. Bij grensoverschrijdend gedrag brengt iemand je schade toe op fysiek, mentaal of emotioneel vlak en kan verschillende vormen aannemen.

- Misbruik (door kerkelijk functionaris):

De definitie van misbruik in een pastorale- of gezagsrelatie staat beschreven in Generale Regeling 11. Kerkelijke rechtspraak, artikel 17 lid 1 van de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland. Zie ook de website van [Meldpunt misbruik](#).

- SMPR (Seksueel misbruik in Pastorale relaties):

Dit is het meldpunt voor misbruik in de kerk waar de PKN bij aangesloten is. Het [SMPR](#) is een samenwerkingsverband van negen kerkgenootschappen, waaronder de Protestantse Kerk in Nederland en is één van de vijf landelijke kerkelijke meldpunten voor misbruik.

- Stichting [Veilige Kerk](#)

Is een initiatief van drie kerkelijke meldpunten, te weten *het* SMPR, [Meldpunt Misbruik](#) en [SEM](#). Zij helpt kerken om grensoverschrijdend gedrag binnen de kerk en huiselijk geweld te (h)erkennen, voorkomen en aan te pakken.